

COVID-19 - İş Gücünün Korunması Prosedürü

Versiyon 2, 01 Haziran 2020

İçindekiler

1. Amaç
2. Hazırlanan bu rehberle uyum ve yasal yükümlülük hakkında.
3. Sorumluluklar
4. ilkyardım destek ekibi.
5. Salgın hastalıklar kontrol elemanı.
6. Pandemi nedir, hangi şartlarda ilan edilir
7. COVID-19 (Koronavirüs Hastalığı) nedir
8. COVID-19 belirtileri nelerdir
9. COVID-19 nasıl bulaşır
10. COVID-19 - Soğuk Algınlığı - Grip arasındaki farklar
11. Koronavirüs acil durum planı ve risk değerlendirmesi
12. İş yerinizde koronavirüs tespiti öncesi yapılması gereken çalışmalar.
13. İşyerinizde Korona virüs tespiti halinde yapılması gereken çalışmalar
14. COVID-19 çalışanları ne ölçüde etkiler
15. COVID-19 iş yerleri üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir
16. COVID-19 riskini azaltmak için işyerlerinde alınacak genel önlemler, uygulamalar
17. İşyerlerinde toplantı öncesi, toplantı sırası ve sonrası COVID-19 önlemleri
18. Etkinliklerde COVID-19 için alınacak önlemleri
19. Seyahat eden çalışanlarla ilgili COVID-19 önlemleri
20. Evden çalışma ile ilgili önemli hatırlatmalar
21. Şirket dışı çalışanların kontrolü
22. Çalışanların eve dönüşü ve yapılacaklar

1- AMAÇ

Bu doküman, işyerlerinde oluşabilecek acil durumlardan kaynaklanan risk ve etkilerini en aza indirmek ve acil duruma kontrollü bir şekilde müdahale edilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

2- HAZIRLANAN BU REHBERE UYUM VE YASAL YÜKÜMLÜLÜK HAKKINDA

Bu rehber tavsiye niteliğinde olup, içerik bakımından bilgilendiricidir. Bu bir standart veya yönetmelik değildir ve yeni yasal yükümlülükler oluşturmaz. T.C. Sağlık Bakanlığı standartları veya 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile oluşturulan mevcut yükümlülükleri değiştirmez. COVID-19 virüsü ile ilgili yeni bilimsel kanıtlar ortaya çıktıkça bu kılavuzda daha fazla güncelleme yapılabilir.

3- SORUMLULUKLAR

Acil durumlardan korunma hizmetlerinin aksaksız yürütülmesinden Şirket Yönetimi sorumludur. İşverenler, çalışanları için yasal mevzuatın öngördüğü hijyen ve enfeksiyon kontrolleri ile ilgili uygulamaları yapmalı, salgın hastalık konusunda devletin yeni aldığı karar ve yayınlanan yasal mevzuatı yakından takip edilmelidir.

Alınacak önlemlerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) kurulunun bulunduğu iş yerlerinde kurul tarafından, diğer iş yerlerinde ise; işveren veya vekilinin koordinesinde, bulunması halinde işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli ile çalışan temsilcisi, ilk yardım destek ekibi ve salgın hastalıklar kontrol elemanlarından oluşan "Koronavirüs Acil Durum Komitesi" tarafından yürütülmelidir.

- İSG Kurulu veya Koronavirüs Acil Durum Komitesi tarafından ara dinlenmeleri ve yemek molalarını da kapsayacak şekilde çalışma süreleri içinde çalışanların birbirleriyle etkileşimlerinin asgari düzeyde olacak şekilde planlanmasını işverenlere önermeli, ve gerçekleştirilmesinin takipçisi olmalıdır. Bulaşma riskini azaltacak şekilde uygun kişisel koruyucu donanımların seçilip ve kullanılması, asansörlerin mümkün olduğunca kullanılmaması, temas edilen yüzeylerin sıklıkla dezenfekte edilmesi, sosyal mesafe kuralı çerçevesinde tokalaşma, sarılma gibi davranışlardan ve ellerle yüz bölgesine temas edilmesinden kaçınılması da alınacak tedbirler arasında olmalıdır.

- Korona virüs hakkında bilgi toplamak ve değerlendirmek üzere "İSG Kurulu" veya Koronavirüs Acil Durum Komitesi tarafından, resmi sağlık kurumlarından ülkedeki hastalık durumu öğrenilerek gerekli bilgilerin üst yönetim ve tüm departmanlarla paylaşılması sağlanmalıdır. Ayrıca işe girişlerde ve genel olarak hijyen kurallarına uyulup uyulmadığı takip edilmelidir.

4- İLK YARDIM DESTEK EKİBİ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 11, 12 ve 30. maddeleri kapsamında yayımlanan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğinin 11. maddesine ve 29 Temmuz 2015 tarih ve 29429 sayılı resmi gazetede yayımlanan İlk Yardım Yönetmeliği'nin 19. maddesine göre "İlk Yardım Destek Ekibi" oluşturulur. Bu ekip, matbaacılık, kağıt karton ve karton ambalaj üretim sektörünün tabi olduğu tehlikeli sınıftaki işletmeler için her 15 kişiye bir ilkyardımcı hesabı ile bir ekip başı ile birlikte yeteri kadar personelden oluşur.

İlkyardım Destek Ekibi, ilkyardım tanımında belirtilen amaç doğrultusunda, hasta veya yaralıya tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle, ilaçsız uygulamaları yapan en az temel ilkyardım kursunu başarıyla tamamlayarak ilkyardımcı sertifikası almış olan kişilerden oluşur. Bunlar asli görevlerinin yanı sıra iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda özel olarak görevlendirilmiş uygun donanım ve gerekli eğitime sahip kişilerdir.

5- SALGIN HASTALIKLAR KONTROL ELEMANI

Salgın süresince, bu planın uygulanması ISG kuruluna bağılı olarak personel sayısı 50 ve altında olan iş yerlerinde 2 kişi, sonrasında her 50 kişi için, 1 kişi ilave edilerek Salgın Hastalıkları Kontrol Elemanları belirlenmesi önerilmektedir. Bunlar, İlkyardım Destek Ekibi ile koordinasyon halinde çalışır.

Görevleri:

- İşe başlamadan önce her personelin tek tek ateşi ölçülerek ateşi normal görülen personelin, dezenfektasyon işlemi yapılarak çalışma alanına geçmesine izin verilmesi, kayıtlarının tutulması.
- Şirket çalışma saatleri ve vardiyalarına göre belirlenmiş aralıklarla ateşlerin ölçülmesi ve kayıtlarının sağlanması.
- Riskli görülen personelin diğer personelden ayrı tutularak izole edilmesinin sağlanması temas halinde bulunan veya yakın ortamda çalışan personelin de ayrı bir bölgede izole edilmesinin sağlanması ve kontrol altında tutulması.
- Riskli bulunan personellerin ambulans (112) veya Korona virüs Danışma Hattına (184) haber verilerek personelin sağlık kurumuna bildirilmesinin sağlanması.
- İşletme için gerekli olan dezenfektan, maske, eldiven vb. malzemelerin takibinin yapılması ve ihtiyaçların tedarik edilmesinin sağlanması.

6- PANDEMI NEDİR, HANGİ ŞARTLARDA İLAN EDİLİR

Bir kıta hatta tüm dünya yüzeyi gibi çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel addir. WHO (Dünya Sağlık Örgütü) tanımlamasına göre bir pandemik ancak aşağıdaki 3 koşulu sağladığında başlamış sayılır:

- Nüfusun daha önce maruz kalmadığı bir hastalığın ortaya çıkışı,
- Hastalığa sebep olan etmenin insanlara bulaşması ve tehlikeli bir hastalığa yol açması,
- Hastalık etmeninin insanlar arasında kolayca ve devamlı olarak yayılması.

Bir hastalık veya tıbbi durum sadece yaygın olması ve çok sayıda insanın ölümüne yol açması nedeniyle pandemi olarak nitelendirilemez, aynı zamanda bulaşıcı olması gereklidir. Örneğin kanser, insanlarda çok sayıda ölüme sebep olan bir hastalık olmasına rağmen bulaşıcı olmadığı için pandemi olarak adlandırılmamaktadır (Bazı kanser türlerinin bulaşıcı etmenler tarafından ortaya çıkabildiği unutulmamalıdır).

7- COVID-19 (KORONAVİRÜS HASTALIĞI) NEDİR ?

Yeni Koronavirüs Hastalığı 2019 (COVID-19), SARS-CoV-2 virüsünün neden olduğu bir solunum hastalığıdır. Hastalıktan En Çok Etkilenen Kişiler:

- 60 yaş üstü olanlar
- Ciddi kronik tıbbi rahatsızlıkları olanlar:
 - Kalp Hastalığı
 - Hipertansiyon
 - Diyabet
 - Kronik solunum yolu hastalığı
 - Kanser hastalığı olanlar

8- COVID-19 BELİRTİLERİ NELERDİR

COVID-19 hafif ve şiddetli arasında değişen hastalıklara neden olabilir ve bazı durumlarda ölümcül olabilmektedir. Belirtisiz olgular olabileceği bildirilmekle birlikte, en çok karşılaşılan belirtiler ateş, öksürük ve nefes darlığıdır. Virüs bulaşmış bazı insanlar solunum dışı diğer belirtiler de yaşadıklarını bildirmişlerdir. Şiddetli olgularda zatürre, ağır solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüm gelişebilmektedir. COVID-19 belirtileri bulaşma sonrası kişiye bağlı olmak üzere 2 - 14 gün sonra ortaya çıkabilir.

9- COVID-19 NASIL BULAŞIR

Virüsün, esas olarak insandan insana veya aşağıdaki şekillerde yayıldığı bilimsel kaynaklarca açıklanmaktadır.

- Birbirleri arasında yakın mesafe temas olan insanlar arasında,
- Hasta olan kimsenin hapşırması veya öksürmesi yolu ile üretilen solunum damlacıklarının yakınlarında bulunan insanların ağız ve burun yolu ile nefes ve akciğerine yerleşmesi ile,
- Bir kişi bir yüzeye veya nesneye dokunduktan sonra kendi ağızına, burnuna veya muhtemelen gözlerine dokunarak yayılabilmektedir.

10- COVID-19, SOĞUK ALGINLIĞI VE GRİP ARASINDAKİ FARKLAR

SEMPTOMLAR			
	COVID-19	Soğuk Algınlığı	Grip
Ateş	Yaygın	Nadir	Yaygın
Halsizlik	Bazen	Bazen	Yaygın
Öksürük <small>Genelde Kuru</small>	Yaygın	Hafif	Yaygın
Hapşırma	Hayır	Yaygın	Hayır
Ağrı - Sızı	Bazen	Yaygın	Yaygın
Burun Akıntısı	Nadir	Yaygın	Bazen
Boğaz Ağrısı	Bazen	Yaygın	Bazen
İshal	Bazen	Yaygın	Bazen
Baş Ağrısı	Bazen	Nadir	Yaygın
Nefes Darlığı	Bazen	Yok	Yok

Kaynak : The Times

11- KORONAVİRÜS ACİL DURUM PLANI VE RİSK DEĞERLENDİRMESİ

- Acil durum planınızın, salgın hastalıklara karşı planlanmış önlemlerin, COVID-19'a göre güncellenmesiyle devreye alınması,
- COVID-19 ile ilgili işyeri özelindeki tehlikeler belirlenerek ayrı bir risk değerlendirmesi yapılmalı veya mevcut risk değerlendirmesi üzerinde güncelleme yapılması,
- İşyerinde yürütülen faaliyetlerin ve çalışma organizasyonunun, çalışanların COVID-19 maruziyetini engelleyecek şekilde düzenlenmesi,
- Çalışan temsilcileri ve/veya çalışanların güncellenen acil durum planı hakkında bilgilendirilmesi ve plan kapsamında ne yapmaları veya yapmamaları gerektiğinin farkında olmalarının sağlanması gerekmektedir.

- ❖ Kronik rahatsızlığınız var mı? Yada 60 yaş üzerinde misiniz?
- Zorunlu olmadıkça evden dışarı çıkmayın. Bağışıklık sisteminizi güçlü tutun (Bkz. Ekli dok.)
- ❖ Evden çıkmadan önce yanınıza el dezenfektanı ve maskenizi alın
- ❖ Dışarıda ve toplu taşıma araçlarında maske kullanın
- ❖ Ateş, öksürük, solunum sıkıntısı gibi hastalık belirtisi var mı?
- Maske takın, insanlardan uzak durun, toplu taşıma araçlarına binmeyin ve varsa en yakın sağlık kuruluşuna başvurun. Ya da ambulans (112) veya korona virüs danışma hattına (184) haber verin.
- ❖ İş yerinde gerekli hijyen şartlarını sağlayın
- ❖ İş yerine girişlerde ateş kontrolü yapın. Ellerinizi dezenfekte edin
- ❖ Çalışma alanınızı dezenfekte edin. İşletme içerisinde çalışanların birbiri ile temasını minimuma indirin.
- ❖ Sık sık çalışma alanınızı havalandırın
- ❖ Yemek molası verdiğinizde, yemekten önce ellerinizi yıkayın
- ❖ Eğer sıra varsa, diğer çalışanlarla aranızda en az 1 metre (ideal 1,5-2,0 m) mesafe bırakın
- ❖ Toplu halde yemek yemeyin. Masalarda ikişerli oturun
- ❖ Bağışıklık sisteminizi güçlendirecek şekilde beslenin bol su için
- ❖ Yemekten sonra ellerinizi yıkayın ve işe öyle başlayın
- ❖ Mesainiz bittiğinde üstünüzü değiştirin. Kendinizi dezenfekte ettikten sonra işyerinden ayrılın
- ❖ İşyerinde çalışanın aniden fenalaşması veya bilincini kaybetmesi durumunda yapılması gerekenler:
 - Hastayı diğer çalışanlardan izole edin
 - Hastayı kendi aracınızla hastaneye götürmeye çalışmayın. 112 Acil servisini arayın ve ambulansın gelmesini bekleyin
 - Bu esnada çalışanların panik yapmasını engelleyin, işyerinden çıkmalarına müsaade etmeyin.

12- İŞYERİNİZDE KORONAVİRÜS VAKASI HENÜZ TESPİT EDİLMEDEN ÖNCE YAPILMASI GEREKEN ÇALIŞMALAR

- İşyerlerinde görevli iş sağlığı profesyonelleri tarafından çalışanlara koronavirüs, korunma önlemleri, hijyen, uygulamalı etkin maske kullanımı ve Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında atık yönetimi eğitimleri verilmelidir.

- Günlük vücut ısısı takibi yapılması sağlanmalıdır. İşe başlamadan önce, gün içerisinde ve sonunda belirli ve sık periyotlarla ateş ölçümü yapılarak, hazırlanan tablo ilgililerle paylaşılmalıdır. Ateşi yüksek olan personel ve ziyaretçiler çalışma alanına alınmamalıdır.

- Çalışanların işbaşı yapmadan önce ellerini dezenfekte edilmesi sağlanmalıdır. El hijyen ürünleri, maske vb ürünlerin tedarik edilmesi, firma girişi ve çalışma alanlarına yerleştirilmesi ve belirli aralıklarla kullanılması sağlanmalıdır.

- El hijyenine yüksek önem gösterilmeli, Eller en az 20 saniye boyunca sabun ve su ile yıkanmalı, bunların olmadığı

- durumlarında alkol içerikli el antiseptiği kullanılmalıdır. Çalışanların el yıkama durumları kontrol edilmeli ve gerekli takip düzeni sağlanmalıdır.

- Eller yıkanmadan ağız, burun ve gözlerle temas ettirilmemelidir.

- Çalışma alanları, ofis masaları, tezgahlar, iş araç gereçleri ve benzerleri çalışana zimmetlenmeli, dezenfektasyonu çalışanlar tarafından gün içinde düzenli olarak sağlanmalıdır.

- El sıkışmak ve temas yolu ile selamlaşmak yasaklanmalıdır.

- Kapalı alanlar sıklıkla havalandırılmalıdır.

- Her zaman olması gerektiği gibi, izmarit, kağıt mendil, medikal maske ve çöplerin belirlenen yerler dışına atılması yasaklanmalıdır. Her bölümde en az 1 adet kapaklı çöp kutusu bulunmalıdır.

- Hijyen gerektiren tüm ekipmanlar kişiye özel olmalıdır. Elde yıkama yapılmamalı, makinede yıkanılmalıdır. Gerekmesi halinde tek kullanımlık bardak ve diğer ürünler önerilir.

- Temizlik çalışanları temizliğe başlamadan eldiven takmalı, önce ve temizlik bittikten sonra ellerini yıkamalıdır.

- Akut solunum yolu enfeksiyonu olan kişilerle yakın temasta bulunulmamalı, çalışanlar bu konuda bilgilendirilmelidir.

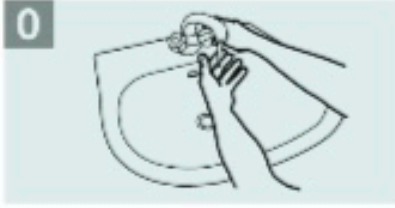
- Yurt dışı iş seyahatleri değerlendirilerek, zorunlu olmadıkça ertelenmeli ve mümkünse iptal edilmelidir.

- Şehirler arası seyahat planları da tekrar değerlendirilmeli ve mümkünse ertelenmeli veya iptal edilmelidir.

- Kriz sırasında temel ihtiyaçların nasıl talep edilip, lojistiğinin nasıl sağlanacağı belirlenmelidir.

Ellerin Su ve Sabunla Yıkınması

İşlem Süresi: 20 saniye

0 Ellerinizi su ile ıslatın;

1 Tüm el yüzeyine yetecek miktarda avuç içine sabun dökün;

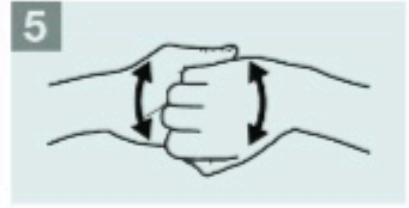
2 Avuç içlerinin birbirine sürerek sabunu iyice köpürtün;

3 Bir elinizin içini diğer elinizin dışına gelecek şekilde birleştirin ve parmak aralarını ovalayın;

4 Avuç içlerinizi birleştirerek parmak aralarını ovalayın;

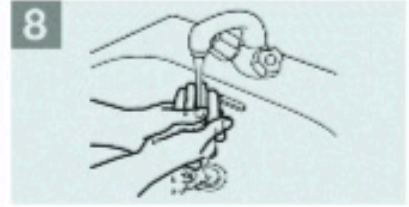
5 Avuç içleriniz birbirine bakacak şekilde parmaklarınızı birbirine kenetleyin ve ovalayın;

6 Baş parmaklarınızı diğer elinizin avucuyla kavrayarak ovun;

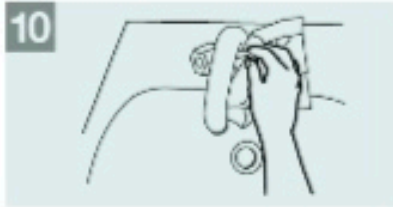
7 Parmak uçlarınızı birleştirerek diğer elinizin avuç içinde ovalayın;

8 Ellerinizi iyice durulayın;

9 Ellerinizi tek kullanımlık bir kağıt havlu ile kurulayın;

10 Kullandığınız kağıt havluyu musluğu kapatmak için kullanın;

11 Kuruduktan sonra elleriniz artık temizdir.

Ellerin Antisaptik İle Temizlenmesi

İşlem Süresi: 20 - 30 saniye

Avucunuza ellerinizin tüm yüzeyine yetecek miktarda antiseptik maddeyi dökün;

Avuç içlerinizi karşılıklı ovalayın;

Bir elinizin içini diğer elinizin dışına gelecek şekilde birleştirin ve parmak aralarını ovalayın;

Avuç içlerinizi birleştirerek parmak aralarını ovalayın;

Avuç içleriniz birbirine bakacak şekilde parmaklarınızı ters yönde kenetleyin ve ovalayın;

Baş parmaklarınızı diğer elinizin avucuyla kavrayarak ovun;

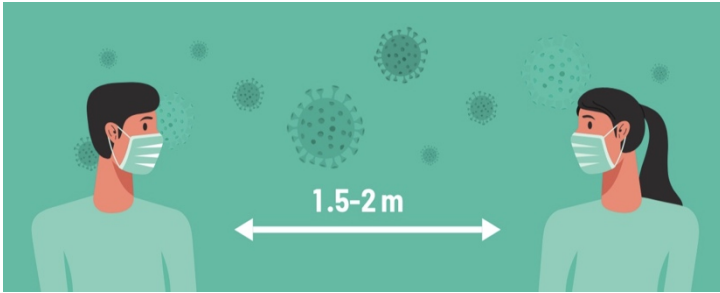
Parmak uçlarınızı birleştirerek diğer elinizin avuç içinde ovalayın;

Kuruduktan sonra elleriniz artık temizdir.

- Yemek firmaları çalışanlarının, çaycılar, garsonların KKD kullanımının artırılması/dikkatinin artırılması ve el dezenfektanı kullanımı sağlanmalıdır.
- Son 14 gün içerisinde yabancı ülkelere dönen personelin, cerrahi maske takarak virüs testi yaptırması için en yakın resmi sağlık kurumuna yönlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Dış firma personelleri, şoförler ve ziyaretçilerin bekleme alanında tutulması sağlanmalı, toplu yerlere girişleri kısıtlanmalıdır.
- İşyerine girişlerin sadece temel personel ile sınırlandırılması ile tesislere kontrollü giriş sağlanmalıdır.

- İşyerinde yemekhane varsa, çalışanların aynı anda toplu halde yemek yemesini engelleyecek şekilde farklı zaman dilimlerinde belirli sayıda personelin yemek yemesi sağlanmalı, yemekhane girişlerine dezenfektanlar yerleştirilerek hijyen sağlanmalıdır.
- Birden fazla şoförün kullanımında olan araçların dezenfeksiyonları yapılmadan diğer şoföre devri gerçekleştirilmemelidir.
- Şirket servis ve diğer binek araçların sık sık ve tüzüğe uygun olarak dezenfekte uygulaması gerekmektedir.
- Şirket servis araçlarında bir koltuk boş bırakılarak aracın yolcu taşıma kapasitesi % 50 nispetinde kullanılması sağlanmalıdır.
- Personel taşıma servislerinin havalandırma filtrelerinin değiştirilmesi, iç dezenfeksiyonlarının periyodik hizmet alımı ile gerçekleştirilmesi, günlük temizliklerinin çizelge ve dezenfeksiyon talimatı ile yapılması ve sıklığına uygunluğu sağlanmalıdır.
- Alt işverenlerin, geçici veya süreli çalışanların saha onaylarında güncel tarihli Sağlık Muayene Formu ve beraberinde tüm güncel tetkiklerin olmaması durumunda sahaya sokulmaması sağlanmalıdır.

- Toplu olarak bulunulması gereken durumlarda kişiler arasında en az 1 metre mesafe (tercihen 1,5-2 metre) olması ve diğer korunma kurallarının uygulanması sağlanmalıdır.

- Hasta ve ateşi olduğunu belirten personelin işe gelmeden hastaneye gitmesi sağlanmalıdır.
- 60 yaş ve üstü, kronik rahatsızlığı olanların evden çalışma uygulamalarıyla kişisel izolasyonu sağlanmalıdır.
- İşyerlerinde evden çalışma, esnek çalışma saatleri, kademeli vardiya uygulamaları benimsenmelidir.
- Yönetici personeli evden çalıştıramadığınız durumlarda, çalışan personelin hastalanması riskine karşılık, diğer bir çalışanın mutlaka yedek olarak evden çalıştırılması sağlanmalıdır.

13- İŞYERİNİZDE KORONAVİRÜS TESPİTİ HALİNDE YAPILMASI GEREKEN ÇALIŞMALAR

Bir çalışan rahatsızlık hisseder ve COVID-19'a maruz kaldığını düşünürse ne yapmalı?

- Hastalık şüphesi bulunan kişi maske takarak işyeri hekimine gitmeli ve muayenesi yapılarak şüpheli COVID-19 durumu bulunduğu takdirde, etkilenen kişi diğer çalışanlardan izole edilmeli ve daha önceden belirlenen ve enfeksiyonun yayılmasını önleyecek nitelikte olan kapalı alanda bekletilmelidir. Cerrahi maske taktırılmalı ve derhal ambulansa (112) veya Korona virüs Danışma Hattına (184) haber verilmelidir.
 - İşyeri hekiminin bulunmaması durumunda, İSG Kurulu veya "Koronavirüs Acil Durum Komitesi" bilgilendirilmeli. Yapılacak olan ateş ölçümlerinde ateş seviyesi 38°C ve üzeri çıkan olması durumunda ve/veya öksürük, nefes alma zorluğu gibi semptomlar varsa, cerrahi maske taktırılmalı ve derhal ambulansa (112) veya Korona virüs Danışma Hattına (184) haber verilmelidir.
 - Etkilenen çalışanın tıbbi yardım beklerken lavaboya/banyoya gitmesi gerekiyorsa, mümkünse ayrı bir lavabo/banyo kullanımı sağlanmalıdır.
 - Virüs belirtileri tespit edilen çalışan veya çalışanlar işyeri araçları ile hastaneye götürülmemelidir.
 - Ambulans işyerine gelene kadar virüs semptomları tespit edilen çalışan ve virüs semptomları tespit edilen çalışan ile aynı departmanda bulunan bütün personelin işyerinde oluşturulacak izole alana alınması sağlanmalıdır ve diğer çalışanların bu alana girmesi engellenmelidir.
 - COVID-19'a maruz kalanları belirlemek için olası maruz kalma kriterleri (örneğin, kişinin gitmiş olabileceği alanlar) hakkında İSG Kurulu veya Koronavirüs Acil Durum Komitesi bilgilendirilmelidir
- Virüs semptomları tespit edilen çalışan veya çalışanlar olması durumunda, aynı ortamda çalışan diğer çalışanlar yanında işyeri servisi var ise aynı servis ile işe gelen çalışanlar için derhal kontrol sağlanmalıdır. (Kontrol sağlayacak kişilerin cerrahi maske, tulum ve izole gözlük takmaları gerekliliği unutulmamalıdır.)
- Hasta olduğu teyit edilen kişi veya kişilerin kullandığı ofis 24 saat kullanıma kapalı tutularak temizlenmelidir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda olabildiği kadar süre kapalı tutulabilir.
 - Sağlık kuruluşları tarafından rapor verilen çalışan, işvereni işyerine gitmeden bilgilendirmelidir. İşverenler, raporların geçerlilik süresi ile ilgili Sağlık Bakanlığı'nın, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ve diğer resmi makamların açıklamaları takip edilmelidir.
 - Etkilenen çalışanın atıkları için Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında işlem yapılmalıdır.
 - İşyerinde COVID-19 pozitif bir kişi varlığı durumunda, İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Birimine ivedilikle bilgi verilir.
 - Maske takma ve sosyal mesafe kurallarına tam uyularak çalışılan bir iş yerinde, bir çalışanın COVID-19 pozitif çıkması durumunda etrafındaki kişiler yakın temaslı kategorisinde değil, temaslı kategorisinde değerlendirilir. COVID-19 pozitif kişinin takip ve tedavisi sağlık kuruluşunca yönetilir, diğer çalışanlar maskesini takarak çalışmaya devam eder. İl-ilçe Sağlık Müdürlüğü tarafından, hastalık belirtileri açısından 14 gün süreyle takip edilir.

17- COVID-19 ÇALIŞANLARI NE ÖLÇÜDE ETKİLER?

- Sağlıklı olduğunu düşünen personel arasında da hastalık kapma ve ailesine de bulaştırma endişesinden dolayı çalışmalarında verimsizlik görülebilir.
- Hastalığın yayılması ile bazı çalışanlar işini kaybetme endişesi ile içinde bulunduğu ödeme şartlarının bozulacağını düşünerek çalışmalarında verimsizlik olabilir.
- Çalışanlar iş yerlerindeki azalan işler sebebi ile ücretsiz izin kullanmak ile gelir kaybına uğrayacakları endişesine kapılabilir.
- Çalışanlar iş yerlerinde COVID-19 hakkında gerekli tedbirler alınmıyorsa, işe gitmek istemeyebilirler.
- Çalışanların hasta bir aile üyesine bakmak için evde kalmalarına izin veren esnek politikalar uygulanmalıdır. İşverenler, çalışanlarının hasta çocuklarına veya diğer hasta aile üyelerine bakım sağlamak için normalden daha fazla evde kalmaları gerekebileceğinin farkında olmalıdır.

14- COVID-19'UN İŞ YERLERİ ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ NELERDİR?

- COVID-19 belirtisi gösteren kişiler işe uzun süre gelemeyeceği için devamsızlıktan kaynaklı verimsizlik oluşacaktır.
- Değişen alışveriş alışkanlıkları sebebi ile bazı ürünlere karşı ilgi azalabilir. Bu da satış düşüklüğüne sebep olabilir.
- Ülkeler arasında geçişlerin çok kontrollü olması ve şoförler için gidiş ile dönüşlerde karantina süresi olduğundan nakliye süreçlerinde sıkıntılar yaşanabilir.
- İşyerlerinin düzenli çalıştıkları tedarikçiler ile ilgili teslimatlarda gecikmeler olabilir.
- Bazı işyerlerinde ürün çıkışı yapamadıkları için stokların dolu olması ile raf ömrü kısa olan ürünlerde bozulma riskinin olması nedeniyle kayıplar yaşanabilir.

18- COVID-19 RİSKİNİ AZALTMAK İÇİN İŞYERLERİNDE ALINACAK DİĞER GENEL ÖNLEMLER, UYGULAMALAR

- Çalışanların işyerinde maske takmaları ve çalışmaları sırasında en az 1 m. (tercihen 1,5-2 m) sosyal mesafe kuralına dikkat etmeleri sağlanmalıdır.
- Yemekhanede, masalar ve sandalyeler arası mesafe en az 1 metre olacak şekilde (tercihen 2 metre) düzenleme yapılmalıdır. Temasın azaltılabilmesi için yemek saatlerinin gruplara göre belirlenmesi ve mümkün ise aynı kişilerin aynı masada yemek yemeleri sağlanmalıdır. Çay içme molalarında da benzer kurallara dikkat edilmelidir.
- İş yerlerindeki su sebillerinin ve çay makinelerinin yüksek temasa uğradıkları için bu süreçte kullanılmaması gerekmektedir. Çalışanlara kapalı ambalajda su sağlanması önemlidir.
- El hijyenine dikkat edilmelidir. Eller sık sık yıkanmalıdır. Eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği ile ovalanmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir. İşyerlerinde, lavabolarda sabun ve kolay erişilebilir yerlerde alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- El temizliğinin sağlıklı yapılabilmesi için tırnaklar daima temiz ve kısa olmalıdır.

-
- Güvenlik personeli tarafından ortak kullanılan telsiz/telefon gibi malzemelerin vardiya değişimlerinde teslim öncesi uygun şekilde %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyonu sağlanmalıdır.
 - Ziyaretçi kartları her kullanımdan önce dezenfekte edilmelidir.
 - Çalışma ortamındaki tüm yüzeyler, ekipmanlar ve diğer öğelerinin rutin olarak temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi sağlanmalıdır.
 - Eldiven kullanımı el temizliği yerine geçmez. Yapılan iş, eldiven kullanımı gerektirmiyorsa, COVID-19'dan korunmak amacıyla eldiven kullanılmamalıdır. Eldiven kullanımı gereksiz bir güven hissi oluşturarak el yıkama sıklığını azaltabilir ve ellerle bulaş riskini arttırabilir.
 - İşyerleri temizliğinde özellikle sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları, telefon ahizeleri, masa yüzeyleri gibi) temizliğine dikkat edilmelidir. Su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı). Sodyum hipoklorit içeren çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Tuvalet temizliği için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.
 - Temizliğinde klor bileşiklerinin uygun olmadığı bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihazların yüzeyleri %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.
 - Temizlik yapan personel maske ve eldiven kullanmalıdır.
 - Temizlik sonrasında maske ve eldiven çıkartılıp işyerindeki çöp kovalarına atılmalı ve el hijyeni sağlanmalıdır. Yıkabilir bez maske kullanıldıysa yenisiyle değiştirilmelidir. Eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği ile ovalanmalıdır.
 - Çöp kovaları, konusunda uzman kişi tarafından toplanmalı ve hijyen kurallarına uygun olarak imhası sağlanmalıdır.
 - Atıkların bertaraf edilmesi için yetkili kurumların ve yerel otoritelerin talimatlarına uyulmalıdır. Enfekte atıklar tanımlanmalı, atık toplama istasyonu, yerel mevzuat gereksinimlerini karşılayacak şekilde diğer alanlar ve çevreden ayrılmalı, sıvı ve katı atık toplama istasyonu, atıkların uzaklaştırılmasından sonra temizlenmeli, araç, taşıyıcı ve konteynerler bakımlı, temiz ve ilgili şartlarda verilen gerekliliklerle uygun durumda tutulmalı, kullanımda olan çöp kutuları tercihen elle temas etmeden açılabilir-kapanabilir (pedallı, sensörlü, vb.) olmalıdır.
 - İşverenler, çalışanların hasta olduklarında veya COVID-19 belirtileri yaşadıklarında rapor etmeleri için politikalar ve prosedürler geliştirmelidir ve personellerini bu yönde eğitmelidirler.
 - Akut solunum yolu hastalığı olan hastaların, hastalıklarını doğrulamak veya işe dönmeleri için bir sağlık uzmanının raporuna ihtiyaç duyulmamalıdır. Sağlık kuruluşları hastayı tehlikeye atacak şekilde çok yoğun olabilir veya bu tür belgeleri zamanında sunamayabilirler ve/veya hastalığın tahlil sonuçları süreler içinde değişken olabilir. Bu nedenle bu tür personelin evinde karantinada kalması teşvik edilmelidir.
 - İşletmede bulunan revir ve sağlık birimi vb. alanların temizlik ve dezenfeksiyonu yapılmalıdır. Reviri kullanabilecek kişi sayısının belirlenmesi, revirdeki görevlilerin KKD Kişisel Koruyucu Donanım kullanımına yönelik önlemler alması sağlanmalıdır.

- Kapalı işyeri/ofisler pencereler açılarak odanın sık havalandırılması sağlanmalıdır. Merkezi havalandırma sistemleri bulunan işyerlerinin havalandırması temiz hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır.

- İş yerlerinde parmak okutma sistemleri yerine temassız sistem benimsenmeli bu mümkün değilse bu geçici sürede sistem kullanılmamalıdır.
- Sokak hayvanları ile temastan kaçınılmalıdır. Tesisteki mevcut başıboş hayvanlar uzaklaştırılmalıdır.
- İş yerlerinde sosyal mesafe kuralına uygun geçiş işaretlemeleri yapılarak mesafenin korunması, yığılma ve kalabalıklaşmanın önlenmesi sağlanmalıdır.
- Şirketlerde varsa mescitlerde kullanıcı sayısı belirlenmelidir. Minimum 1 metre fiziksel mesafe kuralını sağlayacak şeritler oluşturulmalıdır. İlgili sosyal mesafe uyarıları düzenlemeleri yapılmalıdır. Seccadelerin ve tespihlerin kişiye özel olmaları sağlanmalı ya da tek kullanımlık seccadeler bulundurulmalıdır.
- İş için gerekli olmadıkça, personelin iş yeri diğer bölümlerine girmesi engellenmelidir.
- Doğum günü ve özel günlerde yapılan toplu kutlamalar virüs devam ettiği sürece iptal edilmelidir.
- Her odada kalacak kişi sayısı oda yüzölçümüne göre sınırlandırılmalıdır.
- İşyerlerinde lojman varsa yatak odaları ilgili güncel mevzuata uygun olarak düzenlenmelidir. Lojmanda her alanda fiziksel mesafe korunmalı, personel kafeteryasında da masalar ilgili güncel mevzuata göre düzenlenmelidir. Kafeterya girişinde el dezenfektanı bulundurulmalıdır.
- İşyerinde Bebek Bakım ve Emzirme Odası veya Kreş olması (Sağlık Bakanlığından izin alınmalıdır.) durumunda mevcut kanıtlar, çocuklar da COVID-19'un daha hafif solunum semptomları geliştirdiğini gösterse de, çocukların enfeksiyonu taşıyabildiği ve bulaştırıcı olabilecekleri bilinmektedir. Çocuklardan sorumlu kişiler veya ebeveynler herhangi bir solunum yolu hastalığı belirtisi olan çocuklara dikkat etmeli bu durumu işletme yönetimine derhal bildirmelidir. Kreşe veya bakım odasına ilk girişte ölçülen ve doğrulanan vücut sıcaklığı değeri 38° C derece ve üzeri olan kişilerin ve çocukların tesise alınmayıp ilk ölçümden bir süre sonra tekrar ölçülmesi, vücut sıcaklığı değeri 38° C derece ve üzeri olan kişilerin ve çocukların en yakın sağlık kuruluşuna sevki ile ilgili belirlenen metodun uygulanması sağlanmalıdır. Gerekli durumlarda oyun alanlarının kapatılması ve sınırlandırılması sağlanmalıdır. Her durumda, bu işletmelere özel temizlik ve dezenfeksiyon protokolleri uygulanmalıdır.
- Kreşlerin düzenli olarak temizlenmesi ve havalandırılması sağlanmalıdır. Temizlenmesi zor olan (mümkünse tüm oyuncaklar) oyuncaklar oyun alanlarında ve kreşlerde tutulmamalıdır.

-
- Toplantıya girmeden önce tokalaşmamak ve güvenli mesafe konusu katılımcılara uygulamalı olarak gösterilmelidir. (Örneğin sağ el kalp üzerine konularak selamlaşma gibi)
 - Toplantıda ikramların tek kullanımlık malzemeler ile yapılması.
 - Toplantı katılımcılarına hijyenik malzemelerin yerlerinin toplantı öncesi gösterilmesi.
 - Toplantı oturma düzenine birer metre ara ile önceden ayarlanması.
 - Mümkün olduğu kadar toplantı öncesi, esnası ve sonrasında havalandırmanın veya pencerelerin açık tutulması.
 - Toplantı esnasında rahatsız olduğunu hisseden kişileri gideceği adrese kadar güvenli ulaşabilmesi için her türlü destek olunması. (Ambulans ve doktoru aramak gibi)
 - Toplantı katılımcılarına ait bilgilerin, şirket hafızasında salgın devam ettiği sürece saklanması.
 - Toplantı esnasında Covid 19 şüphesi olan kişi olursa diğer katılımcılarında kendilerini 14 gün boyunca izole etmelerinin sağlanması.

24- ETKİNLİKLERDE COVID-19 İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER.

Etkinlik Öncesi ve Sırasında

- Mümkünse muhtemel COVID-19 maruziyetini önlemek adına toplantıları ertelenmeli veya tele/video konferans olarak yapılmalıdır. Bunların gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı durumlarda, toplantı daha az katılımcı ile gerçekleştirilmelidir.
- Etkinliğin düzenlenmesinin planlandığı çevredeki yetkililerden gelen tavsiyeler kontrol edilmeli ve uygulanmalıdır.
- Etkinlikte enfeksiyonu önlemek için bir hazırlık planı geliştirilmelidir. Etkinlik öncesinde, sırasında ve sonrasında temizlik ve havalandırma yapılması sağlanmalıdır.
- Tüm katılımcılar için mendiller ve el dezenfektanı da dahil olmak üzere yeterli malzeme tedarik edilmelidir.
- Katılımcılardan herhangi birisinde belirti olması halinde veya kendilerini iyi hissetmedikleri takdirde etkinliğe katılmamaları gerektiği söylenmelidir.
- Etkinlikteki tüm organizatörlerin, katılımcıların, hazır yemek servislerinin (mümkünse kumanya tipi) ve ziyaretçilerin iletişim bilgileri (cep telefonu numarası, e-posta ve kaldıkları adres vb.) kayıt altına alınmalıdır. Herhangi bir katılımcı şüpheli bir bulaşıcı hastalığa yakalanırsa, ayrıntılarının halk sağlığı yetkilileri ile paylaşılacağı açıkça belirtilerek, eğer bunu kabul etmezlerse, etkinliğe veya toplantıya katılımları engellenmelidir.
- Etkinlik başlarken el sıkışmadan selamlaşma yapılması sağlanmalıdır.
- Etkinlikte tüm katılımcıların düzenli el yıkama veya alkollü dezenfektan kullanımı sağlanmalıdır.
- El dezenfektan cihazları etkinlik yerlerinde herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek ve kullanılabilir şekilde yerleştirilmelidir.
- Katılımcılar arasında uygun mesafe olacak şekilde bir oturma düzeni ayarlanmalıdır.
- Etkinlik ortamının iyi havalandırıldığından emin olmak için mümkün olduğunca pencere ve kapılar açılmalıdır.
- Etkinlik bitiminde tokalaşmadan veda edilmesi ve toplu fotoğraf çekilmemesi önerilmelidir.

Etkinlik Sonrasında

- Tüm katılımcıların adları ve iletişim bilgileri en az bir ay boyunca saklanmalıdır. Katılımcı bilgilerinin saklanması, toplantıdan sonra bir veya daha fazla katılımcının hasta olduğunun öğrenilmesi halinde, katılımcıların adlarını ve iletişim bilgilerini içeren liste halk sağlığı yetkililerinin COVID-19'a maruz kalmış olabilecek kişileri izlemelerine yardımcı olacaktır.
- Etkinlikteki bir şüpheli COVID-19 vakası olarak izole edilmişse, organizatör tüm katılımcılara bunu bildirmelidir. 14 gün boyunca belirtiler için kendilerini izlemeleri tavsiye edilmelidir. Kendilerini iyi hissetmezlerse, evde kalmaları ve gerekmesi halinde sağlık kuruluşlarına başvurmalıdır.

22- COVID-19 SEBEBİ İLE SEYAHAT EDEN ÇALIŞANLAR HAKKINDA ALINACAK ÖNLEMLER

- Yurt içi ve yurt dışı seyahatler pandemi süresince durdurulmalı, konferans, kongre, fuar gibi etkinlikler mümkün olduğunca ertelenmeli, yapılmasının zorunlu olduğu hallerde ise öncelikle sesli ve görüntülü iletişim imkanları kullanılmalıdır.
- Bu süreçte zorunlu olarak seyahat eden çalışanlar ise yurt dışından dönüşlerinde mutlaka kendilerini 14 gün tecrit ederek karantina kuralına uymalı ve sağlığı iyi olduğu anlaşıldıktan sonra işe başlatılmalıdır.
- Yabancı çalışanı olan işverenlerde mutlaka karantina sürecine uyararak gönderim ve geri kabul süreçlerini işletilmesini sağlamalıdır.

20- EVDEN ÇALIŞMA İLE İLGİLİ ÖNEMLİ HATIRLATMALAR

Müşterileriniz ve tedarikçileriniz ile iletişim önemlidir. Dışarıdan gelen ziyaretçilerin bir toplantı için iş yerinize gelmesine gerek yoktur. Dijital toplantı platformları iş dünyasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Evden çalışanların işlerine hazırlanıyor gibi günlerine başlaması önemlidir. Kalkın, duş alın ve giyinin. Bütün gün pijamalarınızda oturduğunuzda, kendinizi profesyonel ve iş için hazır hissetmeniz olası değildir. Ayrıca, video konferans sırasında meslektaşlarınız ve müşterileriniz için bu durum hoş olmayabilir. Çalışmaya hazır olduğunuzda, evinizde özel bir çalışma alanınız olduğundan emin olun. Herkesin aynı anda bir evde çalışması mümkün olmayacaktır, bu sebeple en az rahatsız edilebileceğiniz ve görevlerinizi yerine getirmek için ihtiyacınız olan her şeyi koruyabileceğiniz bir köşe bulmaya çalışın. Evdeki iş çalışma alanınızı düzenlerken, ofisinizde yürürlükte olan aynı iş sağlığı gerekliliklerinin hala geçerli olduğunu unutmayın; masa kurulumunu, dizüstü bilgisayar konumunu, monitör yüksekliğini ve rahat koltuk ayarlayın. Başka bir deyişle, normal çalışma saatlerine uyun. Dikkat dağıtıcı unsurları iyi yönetin. Bu unsurların üstesinden gelmenin en iyi yolu yapılacaklar listesine sahip olmak ve düzenli kalmaktır. Dinlenmek için 10 dakikaya ihtiyacınız varsa, mola verin. Ardından listenize geri dönün. Birkaç mola verin. Masanızı ortalama saatte bir bırakmalısınız. Bütün gün oturmak için tasarlanmadığımız için ayağa kalkın ve biraz hareket edin. Su içmeniz gerekiyor, bu yüzden mutfaka gidin ve bir bardak su getirin. Yenilediğimizde daha verimli çalışırız. Ofiste olmanız gerektiği gibi öğle yemeği yemeyi de unutmayın. Burası sizin eviniz, bu yüzden işiniz bittiğinde, normal ev yaşantınıza geri dönün.

25- ŞİRKET DIŞI ÇALIŞANLARIN KONTROLÜ

Tedarikçiler, hizmet sunucuları iŐletmenin çalışma sistemlerini takip etmelidir. Bu kişilerin iŐletmeye giriŐlerinde uyması gereken kurallarla ilgili eğitim verilmeli ve ateş ölçümü sonrası maskeli olarak iŐletmeye girmelerine izin verilmelidir. Ayrıca COVID-19'un yayılmasını önlemeye yönelik işletme uygulamalarına ve ulusal otorite kurallarına uymakla yükümlüdür.

26- ÇALIŞANLARIN EVE DÖNÜŞÜ VE YAPILACAKLAR

İŐ sonrası eve gidildiğinde mümkünse ayakkabılar evin dıŐında bırakılmalıdır. Eve girildiğinde hijyen kurallarına uygun şekilde eller yıkanmalıdır. Anahtar, cep telefonu, Őarj aleti gibi sık temas edilen kişisel eŐyalar mümkün olduğunca sıklıkla dezenfekte edilmelidir. İŐ giysilerinin evde yıkanması gerektiği hallerde diğer kıyafetlerden ayrı olarak en az 60°C sıcaklıkta 30 dakika süreyle yıkanmasına özen gösterilmelidir. Market alışveriŐi, kargo gibi dışarıdan alınan ürünler, temizlenerek eve yerleştirilmelidir.

Kaynak :

<https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/dokumanyonetimi/113/20052020112631-1.pdf>

Sanayi kuruluşları için Covid-19 hijyen, enfeksiyon önleme ve kontrol kılavuzu
TSE/T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir>

<https://www.pagev.org/isyerleri-icin-corona-viruse-karsi-tavsiye-kilavuzu>

https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/41159/isyerlerinde_koronavirus_covid-19_karsi_alinan_onlemler.pdf

EKi:

Covid-19 önlemleri içinde çok önemli bir yer tutan **Bağışıklık Sisteminin güçlendirilmesiyle** ilgili "Krizde Güçlenme"adlı doküman. Mag. Ursula Bründl - Eigentümerin STARLIM "Strengthened by the crisis - How we can support our immune system and have fun while doing it" dokümanından tercüme edilmiŐtir.

EG - 01.06.2020